

Kjak

Helena Samuelsen

Rósa ruddar

Nógv órudd hevur hópað seg upp á arbeiðsleiðini hjá Rósu Samuelsen, landsstýriskonu. Hon er farin at rudda. Og vit eru nógv, sum stuðla henni

Dømi 1

Á nøkrum stovnum fyri gomul og brekað fáa fólk pensión, á øðrum fáa tey lummapengar. At mannamunur verður gjørdur á fólki í somu støðu, er ikki virðiligt. Rósa hevur sæð tað óvirðiliga í hesum.

Dømi 2

Sálarliga sjúk og sálarliga menningartarnað fólk hóska ikki væl saman. Fólkinu skilja ikki hvør annan. Hetta er einki nýtt. Í sjevtíárunum gjørdi Árni Olsen, yvirlækni, hetta greitt. Á Eirargarði 14-16 kom í 1980 ein bústovnur til sálarliga menningartarnað fólk.

Tað var tikið atlit til tey fólk, sum komu har at búgva. Men tað var eisini tikið atlit til tey sálarliga sjúku, sum frammanundan vóru á økinum. Í dag er øðrvísi. Eitt stórt hvítt skelti á veg inn í húsini á Eirargarði 14-16 vísir á, hvør húsast har. Skeltið sigur frá, at tað hvørki er tikið atlit til tey menningartarnaðu ella sjúku. Alt er samanblandað. Rósa má fara at rudda.

Dømi 3

Í Sandavági eru tvey sambýli, har sálarliga sjúk fólk búgva. Men eingin varður verkstaður. Í Sørvági er varður verkstaður

til sálarliga menningartarnað fólk. Nú hava øll fingið arbeiðstilboð á sama verkstað. Rósa hevur varnast tað og hevur ætlað sær at rudda har.

Dømi 4

Tey fólk, sum í dag eru í nítiárunum, høvdu ikki sítt egna kamar sum børn, heldur svóvu fleiri systkin í somu song. Vit, sum í dag eru í sjevtíárunum og standa og banka upp á dyrnar á ellisheimum, fara ikki at vera so væl nøgd við alt sum ættarliðið undan okkum. Vit eru von við ráсарúm, egna teldu, sjónvarp osfr. Minstamark verður, at vit fáa

egið kamar, tá umstøðurnar verða so, at vit mugu flyta á stovn at búgva. Rósa er farin til verka. Eitt búfólk í hvørjum kamari.

Onnur dømi eru, men lat hetta vera nóg mikið.

Niðurstøða

Har nógv órudd liggur, er óarbeiðsligt. Tí má Rósa Samuelsen rudda fyri sær og fáa arbeiðsfrið, annars fær hon einki burturúr.

Heðin Mortensen
borgarstjóri

Lokalpolitisk herferð í Norðlýsinum

Í farnu viku varð Norðlýsið borið í hvørt hús. Vit, sum altíð við størsta áhuga fylgja við, hvussu gongst í Norð-oyggjum, serliga hjá vinnu-lívinum, sóu beinanvegin, at talan var ikki um eitt vanligt Norðlýsi. Talan var um eitt propagandablað fyri leiðsluna í Klaksvíkar kommunu og nøkur sera snævurskygd, lokal sjónarmið. Blaðið var samstundis í høvuðsheitum figgjað av lýsingum frá kommununi og kommunalum stovnum og harvið ein avbera sjáldsom ávís. Seinni er so komið fram, at blaðið var eitt beinleiðis átak frá leiðsluni í Klaksvíkar býráð.

Eg skal ikki gera meira burturúr prinsippinum við slíkum blað, bert vísa á, at er tað soleiðis, mann vil branda lokalsamfelagið, so tæinir ein slík landsfevnandi herferð átakinum til lítlan sóma, tí innihaldið er so lokalt, at Føroya fólk helst fær ta

fatan, at fyri hesi finst eingin heimur uttan fyri lokalu ostaklokkuna í Klaksvík.

Útjaðaramenning?

Mesta skrivningin í hesum blað er ein uppgerð við høvuðsstaðin, hóast Havnin sum kommuna ella høvuðsstaður einki hevur við viðgjørdu málini at gera. Blaðið áttalar "almennum starvsfólkum og journalistum í Havn" (hóast mong av hesum eru klaksvíkingar og norðingar), og nú hava "allir partar" í høvuðsstaðnum allierað seg í eini herferð móti øllum uttan fyri Havnina. Hetta er niðurstøðan eftir eitt fakligt álit, sum verður blankt av-víst, tí tað er skrivað av "almennum starvsfólkum í Havn".

Slík skrivning er sera óheppin, tí tá høvuðsargu-mentið móti eini fakligari avgerð er, at tey, sum hava tikið hana, búgva í Havn,

so kann úrslitið bara blíva runukast av tí mest primitiva slagnum.

Samfelagsliga høvuðs-endamálið kann ikki vera at livga ávísuð økjum, men at vit sum samfelag fáa best møguligar tænarar fyri minst møguligar skatta-krónur – alto so at vit taka sam-felagsbúskaparlig og faklig atlit. Í einum burðardyg-gum regionalpolitikki eigur endamálið at vera at leggja aftrat verandi heldur enn at taða sundur fyri at taða sundur uttan atlit til dygd fyri samfelagið alt. Men tað er nóg trupult at hava dygdartænarar í einum fáfólkaðum landi sum okkara sum er, men at hava dupult og trýdupult av øllum er ógjørligt og hevur einki við útjaðaramenning at gera.

Útjavning?

Ein afturvendandi pástandur, hesaferð í oddagreininini, er,

at útjaðaraøkini vikna, "tí tey gjalda alt ov nógv til tað kostnaðarmikla høvuðs-staðarøkið". Tað er, sum at hesin pástandur á ein ella annan hátt heldur liv í runu-kastingini. Pástandurin er bara ikki sannur og ongar kanningar stuðla hesum uppáhaldi. Eitt "argument" skal vera, at almenn størv eru fólksins ogn og tí ein pulja, býfast skal javnt av desentralt. Tí hava vit einki ímóti, um býtið er neyðugt og rættvíst. Men so mugu vit býta fiskiríkidømið eftir somu prinsippum. Eg ivist, um tað kravið hevði verið so væl móttikið.

Vit vita samstundis, at fleirtalið av ungdóminum vil útbúgvasegíhøvuðsstaðnum. Útbúgvingarlíga kappast vit ikki við Klaksvíkina, men við útlendið. Vit vita frá kannigum, at yvir sjevti prosent av teimum, sum lesa uttanlands, men ætla

sær heimaftur, ynskja at búgva í Havn. Vit eiga tí at gera okkara samfelag so attraktivt sum til ber fyri tey, sum búgva her, eins og fyri tey sum kunnu hugsast at búseta seg her. Í hesum arbeiði skal høvuðsstaðurin ikki kappast við Klaksvíkina. Høvuðsstaðurin skal hinvegin tryggja, at Føroyar kunnu kappast við metropolarnar í grannalondunum um hesar fortreytir – og soleiðis eisini um tey komandi ættarliðini.

Høvuðsstaðurin á odda

Vit eiga øll høvuðsstaðin. Hann eigur avgerandi leik-lutin at ganga á odda í vinnu-ligu, búskaparligu, mentan-arligu og sosialu menningini í Føroyum, og hann tæinir øllum føroyingum. Vit vilja tí eisini samstarva við lands-politikkarar, aðrar komm-unur og allar føroyingar um at menna samfelagið.

Ágangurin á Havnina

vísir okkum fyrst og fremst, at mong als ikki hava skilt boðskapin um, at tá Havnin hevur tað gott, hevur restin av Føroyum tað gott. Er ikki framgongd og vøkstur í Havnini, so er afturgongd í Føroyum.

Skulu Føroyar yvirliva og mennast sum land og standa seg í altjóða kapping eftir vitan og tilfeingi, er neyðugt at sleppa stuttskygdum ætlanum sprotnar úr lokal-um ørvitiskapi, sum fyri samfelagið kosta tað tvífalda og tvingar okkara ungu fólk av landinum at nema sær útbúgvingar. Og tað sum verri er, eftir lokna útbúgving er torført at fáa nøktandi fakligar avbjóðingar, tí hesar finnast í lítlan mun í smáum desentralum eindum.